

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-7-131-10>

УДК: 343.98 (477)

Крикуха Руслана Володимирівна

здобувач вищої освіти

*Державний податковий університет***Новгородська Ірина Дмитрівна**

здобувач вищої освіти

*Державний податковий університет***Любавіна Вікторія Петрівна**

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та процесу

Державний податковий університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОБШУКУ

Анотація. У даному дослідженні було висвітлено питання щодо сутності застосування спеціальних знань при проведенні обшуку та висвітлення актуальних проблеми та перспектив їх подолання. Обшук, як одна з основних слідчих (розшукових) дій, що проводиться з метою виявлення предметів, які мають значення для розслідування злочинів, вимагає високого рівня професіоналізму та спеціалізованих знань. Наголошено, що використання спеціальних знань у кримінальних провадженнях будь-якої категорії має досить велике значення і відбувається протягом усього процесу досудового розслідування. Детально висвітлено визначення спеціальних знань з різних наукових точок зору. Зазначено, що спеціальні знання являють собою сукупність теоретичних знань і практичних умінь та навичок у різноманітних сферах, отриманих як результат спеціальної теоретичної підготовки або професійного досвіду, що використовуються з метою попередження та розслідування кримінальних правопорушень. Також було окреслено, що обшук є однією із слідчих дій, спрямованих на відшкодування шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням. Наголошено, що допомога спеціаліста в ході обшуку слідчому зводиться до виявлення, вилучення шуканих об'єктів та інших речових доказів, що є надто важливим. Визначено, що проведення обшуків та збирання доказів є важливою частиною кримінального розслідування, і використання спеціальних знань та експертизи має велике значення для успішного розкриття злочинів і забезпечення справедливості. Проте ця процедура супроводжується численними проблемами, які вимагають уважного розгляду та вирішення. У підсумку було підкреслено, що до основних проблем відносяться обмеження в доступі до спеціалізованих знань, можливість фальсифікації доказів, порушення прав громадян та недостатній контроль над проведенням обшуків. Для вирішення цих проблем можна вдосконалити кваліфікацію правоохоронців, вдосконалити законодавство та використовувати сучасні технології тощо.

Ключові слова: спеціальні знання, спеціаліст, слідчі (розшукові) дії, слідчий, обшук.

Ruslana Krykuha

Higher Education Applicants

*State Tax University***Iryna Novhorodska**

Higher Education Applicants

*State Tax University***Viktoriia Lyubavina**

PhD in Law, Associate Professor of the Department of Criminal Law and Procedure

State Tax University

PROBLEMS AND PROSPECTS OF APPLYING SPECIAL KNOWLEDGE DURING SEARCHES

Summary. This study addresses the issue of the essence of applying special knowledge during the execution of searches and highlights current problems and prospects for overcoming them. The search, as one of the main investigative (search) actions conducted to detect items relevant to the investigation of crimes, requires a high level of professionalism and specialized knowledge. It is emphasized that the use of special knowledge in criminal proceedings of any category is of great significance and occurs throughout the entire pre-trial investigation process. The definition of special knowledge from various scientific perspectives is discussed in detail. It is noted that special knowledge consists of a set of theoretical knowledge and practical skills acquired through specialized theoretical training or professional experience, which are used to prevent and investigate criminal offenses. Additionally, the search is outlined as one of the investigative actions aimed at compensating for damage caused by criminal offenses. It is emphasized that the assistance of a specialist during the search to the investigator involves identifying and seizing the sought objects and other physical evidence, which is crucially important. It is determined that conducting searches and collecting evidence is an essential part of criminal investigations, and the use of special knowledge and expertise is crucial for the successful resolution of crimes and ensuring justice. However, this procedure is accompanied by numerous problems that require careful consideration and resolution. In conclusion, the main problems identified include limitations in access to specialized knowledge, the possibility of evidence falsification, violations of citizens' rights, and insufficient control over the conduct of searches. To address these problems, improvements can be made in law enforcement qualifications, legislative reforms, and the use of modern technologies, among other measures.

Keywords: special knowledge, specialist, investigative (search) actions, investigator, search.

Постановка проблеми. Проблеми та перспективи застосування спеціальних знань при проведенні обшуку є важливою темою в контексті сучасного кримінального процесу. Обшук, як одна з основних слідчих (розшукових) дій, що проводиться з метою виявлення предметів, які мають значення для розслідування злочинів, вимагає високого рівня професіоналізму та спеціалізованих знань. Визначення проблем і розгляд можливих шляхів їх вирішення є важливим для удосконалення практики застосування спеціальних знань у слідчій діяльності, а також для забезпечення більш ефективного та законного здійснення кримінального правосуддя. Використання спеціальних знань у кримінальних провадженнях будь-якої категорії має досить велике значення і відбувається протягом усього процесу досудового розслідування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У ході дослідження взято до уваги ряд наукових праць вітчизняних дослідників, серед яких наступні: О. П. Кузьменко [5; 7], Б. Б. Теплицький, О. М. Шрамко, В. В. Юсупов [10], В. Ю. Деменюк, О. В. Салманов [15] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах сучасної практики проблеми та перспективи застосування спеціальних знань при проведенні обшуку становлять важливу частину кримінального розслідування. Тому, проблем та можливі шляхи їх вирішення потребують детальніше виокремлення.

Мета статті: дослідження сутності застосування спеціальних знань при проведенні обшуку та висвітлення актуальних проблеми та перспектив їх подолання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зауважимо, що серед науковців до сьогодні не існує єдиної позиції стосовно визначення спеціальних знань. Наприклад, Б. В. Романюк розкриває їх як «сукупність науково обґрунтованих відомостей окремого (спеціального виду), якими володіють особи – спеціалісти у рамках будь-якої професії у різних галузях науки, техніки, мистецтва та ремесла, і, відповідно до норм кримінально-процесуального законодавства, використовують їх для успішного вирішення завдань кримінального судочинства» [1, с. 57].

У свою чергу, В. К. Лисиченко та В. В. Циркаль визначають спеціальні знання як «не загальновідомі у судочинстві наукові, технічні та практичні знання, набуті в результаті професійного навчання чи роботи за окремою спеціальністю особою, залученою як спеціаліст чи експерт із метою сприяння слідству або суду в з'ясуванні обставин справи чи дачі висновку з питань, для вирішення яких потрібне їх застосування» [2, с. 22]. З іншого боку, І. В. Пиріг вказує, що «це сукупність теоретичних знань і практичних умінь та навичок у галузі науки, техніки, мистецтва чи ремесла, набутих у результаті спеціальної теоретичної підготовки або професійного досвіду роботи, що використовуються з метою розкриття, розслідування та попередження злочинів» [3, с. 161]. Як бачимо, якщо в одному з визначень вказуються спеціальні знання з прив'язкою до певної особи (спеціаліста), то в других така категорія є знеособленою, тобто просто сукупністю спеціальних знань певної категорії. Останнє ви-

значення вважаємо найбільш оптимальним, але з певними виправленнями.

На основі вище зазначених визначень розуміння сутності спеціальних знань С. Тіщенко підкреслює, що «спеціальні знання – це сукупність теоретичних знань і практичних умінь та навичок у різноманітних сферах, отриманих як результат спеціальної теоретичної підготовки або професійного досвіду, що використовуються з метою попередження та розслідування кримінальних правопорушень» [4, с. 259].

Загалом, як зазначає О. П. Кузьменко, застосування спеціальних знань є важливою гарантією ефективного, об'єктивного та неупередженого вирішення завдань кримінального провадження. Автор підкреслює необхідність використання таких знань під час досудового розслідування правопорушень, зокрема масових заворушень, що обумовлено складністю та специфікою доведення фактів у справах цієї категорії. Крім того, науковець звертає увагу на те, що для підготовки, здійснення та приховування участі організаторів і активних учасників у масових заворушеннях, що мали місце останніми роками, характерним є застосування сучасних наукових технологій, технічних засобів, методик і спеціалізованих знань [5, с. 105].

У свою чергу, К. О. Чаплинський визначає такі основні завдання використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень:

- сприяння повному та швидкому розкриттю та розслідуванню кримінальних правопорушень;
- встановлення істини у кримінальному провадженні;
- дослідження певних об'єктів та явищ;
- отримання необхідних відомостей для встановлення обставин, що мають значення для правильних обґрунтованих рішень у кримінальному провадженні;
- сприяння виявленню, фіксації і вилученню доказів, а також з'ясуванню спеціальних питань, що виникають при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- розробка тактичних і технічних засобів та методів збирання доказів тощо [6, с. 421–422].

О. П. Кузьменко вірно зазначає, що основними характеристиками спеціальних знань у кримінальному судочинстві є: вони не є загальновідомими чи буденними; отримуються через навчання, спеціальну підготовку чи життєвий досвід; їх використання необхідне для отримання доказової інформації в кримінальному провадженні; носій таких знань не є суб'єктом доказування. Щодо процесуальних форм використання спеціальних знань, автор визначає наступні: 1) залучення спеціалістів до окремих слідчих (розшукових) дій; 2) проведення судових експертиз, що передбачають дослідження доказів експертом для встановлення фактів, важливих для правильного вирішення справи» [7, с. 187].

Так, С. С. Трач виокремлює, що «спеціальні знання є не загальновідомими та незагальнодоступними, тому що такими знаннями володіє особа в конкретній галузі науки, техніки чи мистецтві. Серед основних ознак, що характеризують сутність та дають можливість визначити поняття «спеціальних знань» можна виокремити

наступні: 1) загальна мета використання спеціальних знань спрямована на сприяння вирішення завдань кримінального судочинства, зокрема, на повне й швидке розкриття та розслідування злочинів; 2) спеціальні знання ґрунтуються на сучасних досягненнях науки і техніки; 3) спеціальні знання являють сукупність теоретичних знань і практичних умінь та навичок; 4) за способом отримання спеціальні знання набуваються шляхом спеціальної теоретичної підготовки або професійного досвіду роботи» [9, с. 27].

У свою чергу, В. М. Ревака запропонував таку класифікацію форм застосування спеціальних знань: «1) дослідження (передекспертне, у тому числі ревізія, й експертне); 2) техніко-прикладна форма (застосування спеціальних знань при провадженні процесуальних дій); 3) оперативно-розшукова форма; 4) знаковолінгвістична форма (переклад); 5) консультаційна форма» [8, с. 35]. Зі свого боку, К. О. Чаплинський серед основних процесуальних форм використання спеціальних знань виокремлював такі: «...безпосереднє використання слідчим спеціальних знань під час досудового розслідування; проведення судових експертиз; участь спеціаліста при проведенні слідчих дій» [6, с. 423].

Перейдемо безпосередньо до використання спеціальних знань під час проведення обшуку. Для початку варто зазначити, що обшук є однією з важливих слідчих дій, спрямованих на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Він проводиться примусово і полягає в ретельному обстеженні приміщень, територій, транспортних засобів та осіб з метою виявлення й вилучення предметів, що можуть бути важливими для розслідування, а також осіб чи трупів. Для проведення обшуку необхідно мати обґрунтовані підстави, які вказують на можливу наявність предметів, що мають відношення до злочину або є значущими для справи. Оскільки обшук зачіпає конституційні права громадян, він є складною та трудомісткою процедурою. Тому важливо детально розглянути питання, пов'язані з його підготовкою та проведенням [14, с. 492].

Слід зазначити, в умовах військового стану значних змін зазнали процесуальні аспекти проведення обшуку, вони полягають насамперед, в тому, що розширено час проведення обшуку, то ж, юридично забезпечено його раптовість. Крім того, зміни внесені щодо основних учасників обшуку і особливостей його фіксації. Вказані зміни спрямовані на зростання ефективності обшуку як слідчої (розшукової) дії, оперативного отримання результатів і порятунку життів українців [15, с. 176].

Так, Б. Б. Теплицький, О. М. Шрамко, В. В. Юсупов зазначають, що «допомога спеціаліста в ході обшуку слідчому зводиться до виявлення, вилучення шуканих об'єктів та інших речових доказів. Вона здійснюється і полягає у: пошуку об'єктів обшуку; збиранні інформації, що забезпечує подальше доведення приналежності знайдених об'єктів конкретній особі; виявленні, фіксації і вилученні слідів, предметів, речовин, матеріалів, що будуть у подальшому піддаватися експертному дослідженню, а також зразків для порівняльного дослідження; проведенні попере-

дніх досліджень об'єктів у ході обшуку з метою визначення їх приналежності до розслідуваної події і підозрюваної особи; кваліфікованому застосуванні науково-технічних засобів у вищезазначених цілях» [10, с. 50]. Ми поділяємо точку зору науковців і вважаємо, що до завдань спеціаліста під час участі в обшуку належить: використання науково-технічних засобів, зокрема, пошукових приладів для виявлення прихованих об'єктів та схованок; визначення істинної природи різних предметів (наприклад, фармацевт може відрізнити наркотичні ліки від ненаркотичних); проведення попереднього дослідження виявлених об'єктів; надання консультацій щодо дотримання правил безпеки (зокрема, під час обшуку військових складів або роботи з вибуховими та отруйними речовинами); а також визначення методів та способів виявлення, вилучення, упакування та транспортування знайдених предметів.

Результати вивчення кримінальних справ й проваджень показали, що у більшості випадках об'єктами пошуку виступають документи, чернетки, кошти, отримані злочинним шляхом, комп'ютерна техніка, мобільні телефони, будівельні матеріали, продукти харчування, інше [11, с. 125]. Основним засобом для виявлення схованок під час обшуку є пошукове дзеркало. Сучасні технології дозволяють використовувати компактні портативні рентгенівські прилади для виявлення зброї. Для швидкого пошуку вибухових речовин, зброї, наркотиків та огляду транспортних засобів, контейнерів і вагонів використовуються портативні телевізійні системи. Оптичні прилади та дзеркала доповнюють функціонал ендоскопічного й телевізійного обладнання, а також можуть використовуватися самостійно. Науковці обґрунтовано пропонують використовувати для пошукових робіт собак, які здатні виконувати три основні види пошуку: людей, наркотичних засобів та вибухових речовин [12, с. 61–62]. Окрему групу техніко-криміналістичних засобів обшуку, яку науковці несправедливо забувають виділяти, становлять засоби одержання примусового доступу до приміщень, сховищ, речей, про які йдеться у абзаці першому ч. 6 ст. 236 КПК України [13]. Такими засобами є лом, кувалда, електрична або бензинова кутова шліфувальна машина, газовий різак, спеціальний засіб «Ключ», електронні пристрої з криптографічним програмним забезпеченням зламу систем логічного захисту. Про факт та результати їх застосування обов'язкового повідомляється учасників обшуку та зазначається у протоколі обшуку [10, с. 125].

Для пошуку схованих металевих виробів і інструментів, зокрема, закопаних у землю або в сніг, утоплених у воду (на глибину до метра) зазвичай використовується металощукач. Однак, сьогодні, на відміну від традиційних слідів, правова природа кримінальних правопорушень пов'язаних із використанням інформаційних технологій вимагає шукати нові методи їх збору та фіксації. Сучасний розвиток електроніки дозволяє зберігати великі масиви інформації в незначних за об'ємом пристроях. Електронна сутність самої інформації ставить особливі вимоги до слідчого для підготовки і проведення

слідчих (розшукових) дій, у тому числі і обшуку. Необхідно відмітити, що після затримання особи, також проводять її особистий обшук із дотриманням правил, передбачених ч. 3 ст. 208, ч. 7 ст. 223 та ч. 5 ст. 236 КПК України [10, с. 125; 13].

Проводячи обшук особи, слідчий та залучений спеціаліст оглядають певний об'єкт, що був знайдений у обшукуваного (наприклад, грошові кошти або інший предмет), з метою виявлення слідів і ознак, що вказують на його приналежність конкретній особі. Предмети, які виявляються під час обшуку, спеціаліст піддає обробці для виявлення слідів рук з метою виключення заяв з боку обшукуваного, що дані предмети були йому підкинуті. При огляді одягу, взуття, доцільно шукати сліди ґрунту, фарби, мікрочастинки біологічного походження, текстильних волокон, за якими можна встановити факт контактної взаємодії або зберігання предмету в конкретному місці [10, с. 126]. Відповідно до ч. 1 ст. 107 КПК України, виконання ухвали слідчого судді, суду про проведення обшуку в обов'язковому порядку фіксується спеціалістом за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів [13]. Усі об'єкти-слідоносії, інші предмети та сліди (їх відбитки та зліпки) за допомогою спеціаліста упаковуються та опечатуються згідно із встановленими вимогами, передаються слідчому і долучаються до протоколу обшуку.

Розглянувши детально сутність застосування спеціальних знань при проведенні обшуку, зазначимо, що в умовах сучасної практики проблеми та перспективи застосування спеціальних знань при проведенні обшуку становлять важливу частину кримінального розслідування. Розглянемо деякі з цих проблем та можливі шляхи їх вирішення. Зокрема, до проблем віднесемо:

- обмеження в доступі до спеціалізованих знань (не завжди правоохоронці мають доступ до фахівців із конкретних галузей знань, що можуть бути корисними для обшуку. Це може призвести до упущень у розслідуванні);
- фальсифікація або знищення доказів (злочинці можуть вживати заходів для фальсифікації чи знищення доказів перед проведенням обшуку, що ускладнює збір достовірної інформації);
- порушення прав громадян (при проведенні обшуків важливо дотримуватися законів та захищати права громадян. Недотримання цих прав може призвести до незаконних дій та конфліктів);

Список літератури:

1. Романюк Б. В. Сучасні теоретичні та правові проблеми використання спеціальних знань у досудовому слідстві. Монографія. Київ : Національна академія внутрішніх справ України, 2002. 196 с.
2. Лисиченко В. К., Циркаль В. В. Використання спеціальних знань у слідчій та судовій практиці. Навчальний посібник. Київ : КДУ, 1987. 100 с.
3. Пиріг І. В. Теорія і практика використання спеціальних знань при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2006. 197 с.
4. Тіщенко С. Особливості використання спеціальних знань під час розслідування масових заворушень. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 258–263.
5. Кузьменко О. П. Початковий етап розслідування масових заворушень: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2017. 225 с.
6. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій. *Монографія*. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. 560 с.
7. Кузьменко О. П. Особливості використання спеціальних знань в ході розслідування масових заворушень. *Малиновські читання*. Острого : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2015. С. 187–188.
8. Ревака В. М. Форми використання спеціальних пізнань в досудовому провадженні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2006. 214 с.

– непрозорість і відсутність контролю (у деяких випадках проведення обшуку може бути непрозорим, і важко визначити, чи були використані спеціальні знання та техніки відповідно до закону).

З оглядом на проблеми щодо застосування спеціальних знань при проведенні обшуку, окреслимо перспективи їх вирішення, зокрема:

– підвищення кваліфікації правоохоронців (надання правоохоронцям можливості отримувати спеціальну освіту та навички в різних галузях, які стосуються проведення обшуку, може покращити ефективність розслідування);

– вдосконалення законодавства (покращення законодавства щодо прав та обов'язків при проведенні обшуків може сприяти більш прозорим та законним процедурам);

– використання нових технологій (використання сучасних технологій, таких як комп'ютерні програми для аналізу доказів, може полегшити роботу правоохоронців) тощо.

Висновки. Застосування спеціальних знань під час проведення обшуку є невід'ємною частиною сучасного кримінального процесу, оскільки дозволяє значно підвищити ефективність розслідування злочинів і забезпечити об'єктивність та законність слідчих дій. Проведення обшуків та збирання доказів є важливою частиною кримінального розслідування, і використання спеціальних знань та експертизи має велике значення для успішного розкриття злочинів і забезпечення справедливості. Проте ця процедура супроводжується численними проблемами, які вимагають уважного розгляду та вирішення. До основних проблем відносяться обмеження в доступі до спеціалізованих знань, можливість фальсифікації доказів, порушення прав громадян та недостатній контроль над проведенням обшуків. Для вирішення цих проблем можна вдосконалити кваліфікацію правоохоронців, вдосконалити законодавство та використовувати сучасні технології тощо.

Отже, розв'язання існуючих проблем і перспективи вдосконалення механізмів застосування спеціальних знань під час обшуку сприятимуть не лише підвищенню ефективності кримінального правосуддя, а й зміцненню правової держави. Забезпечення прав та свобод громадян, збереження об'єктивності та законності під час обшуків є важливим завданням, і використання спеціальних знань та експертної діяльності грає важливу роль у досягненні цих цілей.

9. Трач С. С. Використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. *Юридична наука*. 2020. № 1(103). Том 2. С. 24–32.
10. Теплицький Б. Б., Шрамко О. М., Юсупов В. В. Участь спеціаліста у проведенні слідчих (розшукових) дій під час розслідування корупційних злочинів. Методичні рекомендації. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. 71 с.
11. Тимчишин А. М. Використання спеціальних знань під час слідчих (розшукових) дій за участі підозрюваного. *Науковий юридичний журнал «Правові новели»*. 2020. № 12. С. 123–130.
12. Головкин М. Б., Осипенко І. П. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення). Навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. тех. ун-т, 2015. 126 с.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 24.08.2023 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 06.10.2023 р.)
14. Сокурченко В. А. Обшук житла чи іншого володіння особи як слідча (розшукова) дія в контексті права особи на недоторканність житла *Молодий вчений*. 2019. № 5(2). С. 491–495.
15. Деменюк В. Ю., Салманов О. В. Особливості процесуальних аспектів проведення обшуку під час воєнного стану. *Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану*. Харків, 2022. С. 174–177.

References:

1. Romaniuk B. V. (2002) Suchasni teoretychni ta pravovi problemy vykorystannia spetsialnykh znan u dosudovomu slidstvi [Modern Theoretical and Legal Problems of Using Special Knowledge in Pre-Trial Investigation]. Monohrafiia. Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav Ukrainy. 196 s.
2. Lysychnenko V. K., Tsyrcal V. V. (1987) Vykorystannia spetsialnykh znan u slidchii ta sudovii praktytsi [The Use of Special Knowledge in Investigative and Judicial Practice]. Navchalnyi posibnyk. Kyiv: KDU. 100 s.
3. Pyrih I. V. (2006) Teoriia i praktyka vykorystannia spetsialnykh znan pry rozsliduvanni rozkradannia vantazhu na zaliznychnomu transporti [Theory and Practice of Using Special Knowledge in Investigating Cargo Theft on Rail Transport]: dys... kand. iuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv. 197 s.
4. Tishchenkova S. (2023) Osoblyvosti vykorystannia spetsialnykh znan pid chas rozsliduvannia masovykh zavorushen [Features of Using Special Knowledge During the Investigation of Mass Riots]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*, № 1. S. 258–263.
5. Kuzmenko O. P. (2017) Pochatkovyi etap rozsliduvannia masovykh zavorushen [The Initial Stage of Investigating Mass Riots]: dys... kand. iuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv. 225 s.
6. Chaplinskyi K. O. (2010) Taktychne zabezpechennia provedennia slidchykh dii [Tactical Support for Conducting Investigative Actions]. Monohrafiia. Dnipropetrovsk: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav; Lira LTD. 560 s.
7. Kuzmenko O. P. (2015) Osoblyvosti vykorystannia spetsialnykh znan v khodi rozsliduvannia masovykh zavorushen [Features of Using Special Knowledge in Investigating Mass Riots]. *Malynovski chytannia. Ostroh: Vyd-vo Nats. un-tu «Ostrozhka akademiia»*. S. 187–188.
8. Rewaka V. M. (2006) Formy vykorystannia spetsialnykh piznan v dosudovomu provadzhennia [Forms of Using Special Knowledge in Pre-Trial Proceedings]: dys... kand. iuryd. nauk: 12.00.09. Kharkiv. 214 s.
9. Trach S. S. (2020) Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen u sferi hospodarskoi diialnosti [The Use of Special Knowledge in Investigating Criminal Offenses in the Field of Economic Activity]. *Iurydychna nauka*, № 1(103). Том 2. С. 24–32.
10. Teplitskyi B. B., Shramko O. M., Yusupov V. V. (2019) Uchast spetsialista u provedenni slidchykh (rozshukovykh) dii pid chas rozsliduvannia koruptsiynykh zlochyniv [Involvement of Specialists in Conducting Investigative (Search) Actions During the Investigation of Corruption Crimes]. *Metodychni rekomendatsii*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. 71 s.
11. Tymchyshyn A. M. (2020) Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas slidchykh (rozshukovykh) dii za uchasti pidozrjanoho [The Use of Special Knowledge in Investigative (Search) Actions Involving a Suspect]. *Naukovyi iurydychnyi zhurnal «Pravovi noveli»*, № 12. S. 123–130.
12. Holovko M. B., Osypenko I. P. (2015) Obshukh (iurydyko-psykhologichni aspekty orhanizatsii ta provedennia) [Search (Juridical-Psychological Aspects of Organization and Conduct)]. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Chernihiv: Chernihivskiy nats. tekhn. un-t. 126 s.
13. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 24.08.2023 r. № 4651-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (accessed 06.10.2023)
14. Sokurenko V. A. (2019) Obshukh zhyttia chy inshogo volodinnia osoby yak slidcha (rozshukova) dia v konteksti prava osoby na nedotorkannist zhyttia [Search of Dwelling or Other Property as an Investigative (Search) Action in the Context of the Right to the Inviolability of Ones Home]. *Molodyi vchenyi*. № 5(2). S. 491–495.
15. Demeniuk V. Yu., Salmanov O. V. (2022) Osoblyvosti protsesualnykh aspektiv provedennia obshukhu pid chas viiennoho stanu [Features of Procedural Aspects of Conducting Searches During Martial Law]. *Suchasni tendentsii rozvytku kryminalistyky ta kryminalnoho protsesu v umovakh viiennoho stanu*. Kharkiv. S. 174–177.